

MARSIKAK ODPUSCEN VOJAK je že skušal obrniti pozornost javnosti na svoje težave pri iskanju stanovanja s kakšno posebno poteko. Na sliki je veteran F. K. Richardson z ženo in otrokom v Yonkersu. Stanovanje, ki ga je imel, mu je bilo pred pol letom odpovedano in po 6 mesecih se je moral izseliti iz njega. Kam? Pohištvo je zložil pred hišo, se obkoli z napis, ki so opozarjali na njegovo težavo, in čakal, da mu kdo pove za novo stanovanje.

Nečastna igra v zbornici na račun vojne tragedije

IZOLACIONISTI IN PRIJATELJI NACIZMA V TEJ DEŽELI ŠE NE BODO MIROVALI — NAPORI ZA POTVORITEV DEJSTEV. — ROOSEVELTA ŠE VEDNO SOVRAŽIJO BOLJ KOT KOGARKOLI

Dne 7. decembra je minilo štiri leta, od kar so bile Zed. države potegnjene v vojno. Letošnjega 1. septembra so juskoncale, skupno z drugimi zaveznički z zmago na vseh bojiščih. Končno dejanje v nji je bila kapitulacija Japonske.

Opozicija ruje dalje

Naša dežela se je znašla v kravavem vrtincu z japonskim napadom na ameriško pomorsko trdnjava na Pacifiku Pearl Harbor. Mornarica in letalstvo na Havajih sta bila 7. decembra 1941 na napad povsem nepripravljena. Ljudje so se že takrat čudili, kako se je moglo dogoditi, da je bilo američko poseljstvo na Havajih za možnost napada tačno brezbrizno, kot da ga nikdar ne bo. Par admiralov in drugih višjih častnikov je bilo pozvanih iz aktivne vojne službe. Ampak iskanje krvcev, ki so po mnenju kritikov predsednika Rooseveltova povzročili, da so Japonci svoj napad izvršili nemoteno in s toljšnim uspehom, ni nikoli nehalo. In sušljalo se je, da je glavni, ako ne morda edini krivec Roosevelt sam, ker je na vsak način hotel, da se zapletemo v vojno, zato da bi Anglijo rešili.

Komisija Kongresa ni zadovoljila

Vsled neprestanega drezanja je predsednik končno imenoval komisijo, ki naj bi bognala, ali je bilo pomanjkanje odpora na Havajih proti zavratnemu japonskemu napadu posledica malomarnosti, ali nesporazumov med častniki, ali brezbriznosti v merodajnih uradih v Washingtonu, ali pa morda za napad tudi z ameriške strani nalašč tako urejeno, da bi se ta dežela — hochen noče — znašla v vojni.

Komisija ni pronašla nič novega. Ugotovila je, da je bilo v poveljstvih na Havajih veliko malomarnosti — pač zato, ker japonskega napada tam ni nihče pričakoval, pa se niso pripravili na njen. Ko se dogodil, je bilo

KATOLIŠKA CERKEV V POLITIKI NE LE SVETUJE, TEMVEČ UKAZUJE

Argentina je važna dežela. Njen diktator je polkovnik Juan Peron. Njen napolaščišči režim je bil med vojno, in že pred vojno, odkrito na strani Mussolinija in Hitlerja. Podpira španskega diktatorja Franka in je v najožjih stikih s hierarhijo in Vatikanom.

Pod pritiskom Zed. držav in močnih demokratičnih elementov v Argentini se je Peron odločil razpisati volitve in se priglasili za predsedniškega kandidata. Proti njemu so se združile pod označbo demokratske unije vse važnejše stranke v državi. Med njimi socialistična, ki je bila pred uvedbo diktature zelo močna, in pa komunistična. Ampak glavne stranke v tej zvezi so stare liberalne in demokratične buržavne stranke. Vzlic temu so kandidati te demokratične zveze za katoliško cerkev v Argentini nesprejemljivi.

Katoliško oziroma cerkveno glasilo La Accion je priobčilo škofski razglas vernikom, da katoličani ne smejo voliti za kandidate omenjene zveze. "To ni priporočilo, ampak NAVODILO katoliškim volilcem," je poudarjeno v škofovskem pismu.

V njemu je pojasnjeno, da katoličanom ni dovoljeno glasovati za socialistične ali komunistične kandidate, niti ne za kandidate tistih strank, ki so s socialistično ali komunistično stranko v zvezi. Škofovsko pismo argentinskim volilcem dalje razlagajo, da katoliška cerkev ne posega v politiko, razen ako je vera v nevarnosti. Demokratska zveza pa ji je nevarna zato, ker so nji socialisti, komunisti in liberalci. Oni so za ločitev cerkve od države, za odpravo veronauka v javnih žolah in za legaliziranje razporoke. Dolžnost cerke je, da se takim nameram upre! In uprila se je seveda tako, da posredno in neposredno podpira fašista Perona, kot podpira npr. Franka v Španiji.

Enako se dogaja v Avstriji, kjer se bivši klerofašisti rinejo nazaj v vlado, in v Italiji. Tudi v Franciji postajajo drzni. Med vojno so škofje vseh katoliških dežel v Evropi podpirali fašizem in podpirajo ga sedaj pod geslom borbe za vero, Boga in proti brezboštvu in komunizmu.

AMERIŠKO POSOJILO ANGLIJIIMA NASPROTNIKE NA OBHEH STRANEH

Nekoč Anglia ni iskala posojil in tujih dežel, pač pa je ona posojevala. Bila je v svojih dneh največji mednarodni bankir. In prva v izvozni trgovini, prva na morju in vodilna v diplomaciji.

Ze pred prvo svetovno vojno je v tej vodilni vlogi pojema, še bolj po vojni, in minulem dolgotrajnem oboroženem konfliktu pa je docela obubožala.

Konec vojne jo je dobil v položaju, ko so svojimi sredstvi ne more znova pričeti s produkcijo v velikem za izvoz, razen s pomočjo posojila, oziroma kreditiv v Zed. državah. Ze prej Churchillova, in potem delavske vlade sta v Washingtonu izjavile, da Anglia veliko posojilo nujno rabi. Sploh so bila prva tipanja taka, da naj bi ameriška vladala dala nekaj milijard ne kot posojilo, temveč kot podporo v

dobro obeh dežel. Kajti ekonomika rekonstrukcija Velike Britanije bo tudi Zed. državam v veliko korist. Prvotno so angleški zastopniki za iskanje ameriškega posojila vprašali za pet do šest milijard kredita. Zeleli so, da naj bo brezobrestno.

O tem predlogu v ameriških krogih niso hoteli slišati. Torej je angleška vladva vprašala potem za direktno posojilo in po več tednih pogajanj je ameriška vladva pristala v štirih in pol milijarde kredita Angliji. Z njim so vezani mnogi pogoji, kje sme Anglia posojilo zapraviti, v kakšne namene in kako mora urediti svojo izvozno trgovino, da bodo imede od tega i. Zed. države koristi.

Prvih pet let bo to posojilo Angliji brezobrestno. Po petih letih pa bo moralna Anglija posojilo vrnila, čemu bi ga vzel pod pogoji, ki jo spreminjajo v ameriško vazalko? Vendar pa obe vladi upati, da bo ta finančna transakcija odobrena v oben deželah.

Razočaranje, ki bi si ga Murray lahko prihranil

V svojem govoru po radiu širokem deželu je predsednik CIO Philip Murray dne 4. decembra obdolžil predsednika Trumana in zvezno vlado zarote, katere namen je "oslabiti in končno uničiti delavske unijske organizacije".

Naravn, da so časopisi in komentari po radiu o Murraryih izvajanjih veliko razpravljalci. Tako strogo obtežilnega očitka ni izreklo proti demokratični administraciji v zadnjih 12 letih še noben unijski voditelj, razen ako vključimo J. L. Lewis, ki je leta 1940 nastopil z vse sorte obdelovalci proti Rooseveltu. Toda Lewis je v svojih političnih nagnjenjih republikanec in je Roosevelta napadal tudi kot politik republikanske stranke, ne samo kot takratni predsednik unije CIO in kot predsednik unije premogar-

spora. Ko odbor raziskuje, morda delavci s stavko počakati najmanj trideset dni. In če odbor med tem časom še ne bo mogel dognati dejstev, na podlagi katerih bi bila poštena rešitev mogoča, bi delavci prostovoljno še ostali na delu.

Philip Murray smatra, da je to poteka za zavlačevanje, s katerim bi bila samo unija na škodi, oziroma delavci, ki bi vsled nismenja postali zagrenjeni nad vsem. Kompanija pa bi imela korist od tega.

Edino, kar tudi družbam ni

všeč je določba v Trumanovem načrtu, da bi imel tak odbor pravico zahtevati tudi poslovne knjige v pregled, bodisi od kompanije kot od unije, in pozvati na zaslišanje bodisi unajske kot kompanijske uradnike. Korporacije pač ne žele, da se bi njeni poslovne knjige obešalo na veliki zvon. To je edini vzrok,

Odvišni material bo vlada prodala za slepo ceno

Med vojno je vlada naročila ogromne količine raznega materiala, ker je hotela biti za vsak slučaj z vsem založeno. Kajti ni nihče ni mogel točno vedeti, kdaj bo vojna v resnic končana, pa se je vlada oskrbela z municijo, živečem in vsake sorte drugim blagom kot da bo trajala, kdo ve še koliko časa. Previdnost je bila na mestu, ampak ko je bilo konflikta konec, oziroma že med vojno, je nastal problem, kako za odvišni material, ki stane milijarde dolارjev, dobiti čimveč, da bodo izgube toliko manjše.

Pa ne gre, kajti ko je enkrat blago kupljeno in plačano, postane "second hand", čeprav je novo in še ni bilo nikoli rabljeno.

Računajo, da je v vladnih zalogah tu, v Evropi in v Aziji za okrog 60 do 100 milijard dolārov vrednosti odvišnega blaga, za katerega se merodajni vladni uradi nadejajo dobiti komaj 25 odstotkov. Tisti, ki ga bodo kupili v milijonskih vstopah, pa bodo obogati, kajti prodajali ga bodo na drobno po veliko višji ceni kot jo bodo oni plačali. Več takih kupcev je bilo že na rejenih. N. pr., že lani je nekaj oseb, ki imajo "notranje zveze", kupilo raznega blaga, vredno stotisočake, za nekaj deset tisoč dolārov. Napravili so z njim do 60 odstotkov profit.

N. pr., vlada je dala zgraditi v ladnjedelnicah ob velikih jezernih mnogih ladij, ki jih sedaj ne rabijo in so naprodaj za dve trejtini manj kot stanejo vladu. Ladja, ki je recimo stala eden in četrti milijona, dobiš za \$612,000. Pravijo, da jih je nekaj kupil lastnik iste ladnjedelnice, v kateri so bile zgrajene. Tako je napravil dvojen dobiček: takrat, ko jih je gradil, in sedaj, ko jih je kupil.

So pa tudi izgube, katerim se vlada tudi pri najboljji volji ne bi mogla izogniti. N. pr., po vojni je unila že preccu novih bombnikov, ki jo stanejo četrto milijono dolārov vsaki. Isto velja za tanke in drugi bojni material, ki sedaj več ne rabi in ga prodaja za staro železo.

obresti skozi 50 let.

Nasprotniki Anglije v kongresu so takoj po objavi pogobe zapretili, da bodo delovali, da se posojila ne odobri. Ob enem v tisku, v radiu in v zbornici smiešijo Anglijo, da prihaja v Washington le še s klobukom v roki. Te in druge pozne Angleže zelo dražijo. Tudi na Angleškem jih je mnogo, ki zahtevajo, da se parlament izvrši proti takemu sporazumu. Kajti ker bi moralna Anglija posojilo vrnila, čemu bi ga vzel pod pogoji, ki jo spreminjajo v ameriško vazalko? Vendar pa obe vladi upati, da bo ta finančna transakcija odobrena v oben deželah.

Kaj je z nacionalizacijo? Jan Masaryk je reporterjem odgovoril, da se jo izvaja po vsi Če-

hoslovaški po zasnovanem načrtu državi in s tem ljudstvu v dobro. "Dosedaj še ni bilo preteč, da nas bodo vnanji kapitalisti tlačili z reprisilami vsled nacionaliziranja industrije, ampak če bi kaj takega poskušali, vam povem, da jih ne bi tolerirali. Ako nam bi kdo skušal podkriteriti, bi šel še iste noči pred mikrofon in bi vsemu svetu povedal na glas o njihovem početju in pa kaj mislimo o njih." Za Čehoslovaško je dobro, da ima v tako resnih časih toliko spodbavnega ministra na enemu največjih mest v vladi. Angleščino fino obvlada — saj je sin ameriške matere, in ob enem več drugih jezikov. V krogih konferenčnikov zdrženih narodov, ki zborujejo v Londonu, se govori, da bi ga izvolili za tajne nove mednarodne organizacije.

Izmed vseh kandidatov za prestol je postal najbolj pozabljiven nadvojvoda Otto habsburški. S kakšnim trudom se je uveljavljal in uspel toliko, da je bil v visoki družbi v Washingtonu že kakor "doma". "Society" dame so ga vabilo in mu izposolavale dovoljenje za ustanovitev avstrijskega bataljona na stroške ameriške vlade. In res sta state in war department idejo obdržala in Otto je dobil "bataljon" za osvoboditev Avstrije in pa "svobodno" pot na dunajski tron čim bo Nemčija porazena. Takrat je bilo treba zavrhati rokave vsem v tej deželi, ki so hoteli preprečiti to reakcijsko, protidemokratično pot. Napredno slovenske organizacije s SANSONom na celu so izvršile svoj delež. Infamni Otonov bataljon je bil razpuščen. A fant še ni obupal. In ne njegovi prijatelji. Kakorkoli je bil v one dni, ko se je hitlerizem po Evropi in tudi že v Nemčiji rušil na vseh koncih in krajinah, težavno dobiti priložnost za pot na evropski kontinent, Oton pri tem ni bil v zadregi. Dobil je vize, priporočila, letalno in denar. Zanašal se je na zaslombo cerkev na Portugalskem, v Spaniji, na Vatikan, na visoke zastavnike na Angleskem in v Washingtonu in si predstavljal, da ne bo dolgo, ko bo na Dunaju. Tam je bil zadnjič, ko je bil

(Konec na 5. strani.)

Mnogo načinov za izpodkopavanje bojevnih delavskih organizacij

Kadar se član zveznega kongresa odloči udati po liberalcih v vladnih službah, jih bo krstil za komuniste, ker smatra, da je s to besedo napravil boljši učinek kot pa bi ga s kakšnimkoli drugim napadom.

Bivši ameriški poslanik na Kitajskem Patrick J. Hurley je ob svojem izstopu iz službe zagrmel kongresu in javnosti, da je storil, ker ni mogel več prenaati ruvarenja stalnih višjih ameriških diplomatskih uradnikov državnega departmanta, ki rušijo etablirano ameriško vnanjo politiko v namenu, da bi pomagali kitajskim komunistom proti kitajski ustavni vladi, in v Perziji ruskim interesom namesto da bi ameriške ščitili.

Tako se je dogajalo in se dogaja v vseh oddelkih zvezne vlade čim se v njih kdo zameri prenapetim reakcionarjem.

Sličnih potov se v boju proti organiziranemu delavstvu poslužujejo delodajalci. Ako se jim zameri, če si v boju za koristi unijskega članstva preagresiven, ti bodo nametali cel pehar očitkov in obdolžitev: zaviraš rekonverzijo, to je preosnova industrije iz vojnega obrata v civilno produkcijo. Sabotiraš ljudske interese iz gole sebičnosti, da bi člani tvoje unije imeli nekoliko višjo mezdo. Onemogočaš odpuščenim vojakom priložnost do zaposlitve v industriji. In vse to počneš, ker si ali komunist, ali pa nujno orodje.

In tako je vpitja proti komunistom kot da je vsa dežela poplavljena z njimi. Bojevne delavске organizacije se ne plašijo te propagande. Čimhuiša je, bolj se pripravljajo ne le na odpor ampak tudi na ofenzive.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.
GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE
 NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75.
 za četrti leta \$1.00.
 Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka po pooldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co. Inc. Established 1906.

Editor..... Frank Zaitz
 Business Manager..... Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
 Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
 Telephone: ROCKWELL 2864

USTANAVLJANJE KRŠČANSKE INTERNACIONALE

V Rimu snujejo prvič v zgodovini katoliške cerkve zvezo krščanskih cerkva za boj proti ateizmu in za negovanje miru po svetu. Poročevalci Hearstove novinske agencije INS Michael Chinigo pravi v depeši iz Rima, daturana 6. decembra, da je to vratkanski projekt.

Običajno je doslej katoliška cerkev svoje službenike učila, da so vse druge cerkve krvoverske in da edino rimska cerkev je zveličavna.

Nova zveza ali krščanska internacionala pod pokroviteljstvom Rima si je dala ime "Unitas." Načeljuje ji katoliški duhovnik Charles Boyer, direktor biblijskega instituta v Gregorijanskem univerzitetu v Rimu. Na prvem ali ustavnem sestanku, ki se je vrnil v vili Lancellotti, je bil določen za tajnike duhovnik don Peni. Omenjeni poročevalci pravi o njemu, da se je nedavno vrnil v Rim iz ruskega ujetništva. On je imel tudi pozdravni govor. Navzoči so bili glasom iste vesti zastopniki pravoslavne in protestantske cerkve, in pa da so bili delegati papeževega blagoslova. Pravoslavne v Jugoslaviji je zastopal Dubak Miomir —kdorkoli to je. Baje je član jugoslovanskega svečeniškega tribunala, če kaj takega tam sploh obstoji. Miomir je v ognjevitem govoru apeliral na vse krščanske cerkve v edinstvu za Boga, ker le skupno bodo zmožne odbijati bogotaje ter zavirati brezboštvo. Navzoč je bil tudi direktor angleške svetopisemske družbe, zastopnik YMCA v Italiji, babistični pastor Manfredo Ronchi, evangelijski pastor Perez, dva višja pravoslavna duhovnika iz Ukrajine (?) in mnogo drugih.

Jasno je, da će se internacionalno krščanskih cerkva pod pokroviteljstvom Pija XII. res snuje, kot trdi omenjeni poročevalci, je tudi njen namen povsem očiten. To je le novo sredstvo v boju proti Sovjetski uniji ter njenemu pravoslavlju. In pa proti socializmu po svetu. Prav gotovo pravoslavna cerkev iz Ukrajine, Rusije in drugih sovjetskih dežel v UNITAsu ne bo zastopana.

Niti ni verjetno, da se bi protestantske cerkve kot take hotele družiti z Rimom. Nastale so v razkolih z Rimom, ki še niso pozabljeni. Nekaj posameznih duhovnikov raznih cerkva — večinoma beguncvev in pa izobčencev, bo sicer zmerom na razpolago za karkoli. Ampak Unitas s takimi svečeniki ne bo postala na krščanska in ne internacionalna.

ALI BO ANGLIJA PRIČELA NOVO VNANJO POLITIKO-IN KDAJ?

Ko je delavska stranka prevzela vlado, je dobila zunanj politiko zavojeno na vseh koncih in krajih, diskreditirano med liberalnim svetom, zasovraženo med kolonialnimi ljudstvi.

Na znotraj je podelovala bankrotirano gospodarstvo, grmado dolgov in pa na kupe zahtev angleškega delavstva za dvig življenjskega standarda in za uvedbo socialne zaščite, ki bo res zaščita dejansko, ne samo v obljubah in na papirju.

Ni igrača iz nereda, ki je posledica skrahrainega angleškega kapitalizma, vojne in napačne vnanje ter imperialistične politike, ustvariti red in idealno urejeno državo. Ampak kjer je volja, se težave premaga. Ne sicer preko noči, ampak vlada, ki ima cilje ter ve kaj hoče, jih bo doseglj.

V tem listu ob znagi delavske stranke nismo vrskali optimizma. Kajti če človek ve, da Anglia živi od imperializma že dolgo generacije, si pač ne more predstaviti, kako bi bilo mogoče tako uredno preosnoviti v idealno socialistično urejeno gospodarstvo.

Tisti, ki so pričakovali preveč — ki so mislili, da zadostuje dati deželi le novo vlado z delavskim programom, pa bo postala delavska, so se prvi združili in kritizirajo, ker se stvari ne razvijajo tako kot so oni pričakovali, pač pa še vedno po tokih starega angleškega imperializma.

Edgar Ansel Mowrer, ki je smatran za veščaka v poznavanju mednarodnega položaja, tajne diplomacije in državniških intrig — saj je bil poročevalc v mnogih krajih po svetu, pisal knjige in ima skušen v izobilju za sabo — je pripravljen počakati, da Attlee in Bevin dobita čas za zaobrnitev angleške politike iz prošlosti. O Bevinu pravi, da je v svojem nedavnem govoru o položaju veliko zinil, in če bo tudi delal tako kot je govoril, sme svet upati, da se bo izmotil iz sedanjih zagozd. Ako ni govoril le za galerijo, kot namigavajo nekateri, tedaj je v politiki Velike Britanije res pričakovati spremembe.

Koliko bi to pomenilo, je treba samo pogledati v politiko torijske stranke, ki je bila skor za državno krmilno od leta 1918 do poletja 1945. Nikoli ni bila dežela slabše krmilena kot v omenjenem razdobju, pravi Mowrer. Nato izvaja, kako je ta gošča, nekateri izmed nje "s plemenitimi nameni," podpirala Mussolinija in Hitlerja, Franka v Španiji in Schuschnigg v Avstriji, grškega Metaxa in Pilsudskega na Poljskem. Dajala je potuhlo Italiji proti Franciji in komurkoli proti Sovjetski uniji. Ista gospoda je storila vse v svoji moči za zgraditev aragonantne Nemčije in za nedotakljivost angleškega imperializma.

Angleški toriji so sabotirali načrt francoskega ministra Brianda za zedinjenje Evrope. Bili so proti pojačanju avtoritete lige narodov. Ko sta Hitler in Mussolini fašistično krizo v Evropi dvignila do viška, so se toriji odločili na stroške Čehoslovaške

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Novic zadnje čase ne primanjkuje. Volitev v Avstriji, proglašitev republike v Jugoslaviji, podprtje bančnega sistema v Franciji, brez da bi omenjal volitev v Braziliji, Hurleyjeva odkritja o komunističnih zarožah v našem državnem departmaju, polom konference med letom in kapitalom v Washingtonu itd.

Lahko bi tudi omenil delo revolucijske ne samo pri nas, kjer stalno narašča — ampak tudi pri južnih sosedih, kjer je že od nekdaj utaborjena.

Rezultat predsedniških volitev v Braziliji ne bo veliko pokazal. Vargas je spretni lisjak, čeprav je sedaj začasno v ozadju. V Argentini je položaj neprremenjen, s katoliško hierarhijo odločno na Peronovi strani. Kot je pisal odlični katoliški list: "Kadar so naši interesi v nevarnosti, je naša dolžnost, da posezemo v politično borbo." Cerkev se bori v Argentini ne samo za svojo vero, katera ni v nobeni nevarnosti, ampak proti ločitvi cerkve od države in pa za svoj real estate, ki je ogromen. Cerkevna veleposvetna bi prisla morda v nevarnost, če pridejo napredni elementi na površje. Ali diktatura ni samo v Argentini. V sosednjem Paraguaju so razmere naravnost nezgodne. Tisoce delavcev in intelektualcev je v ječah.

Cetrti delo je knjiga znanega pisatelja Maurice Hindusa "The Cossacks." Snov knjige je deloma pregled kozaške zgodovine od zaporoške republike pa do konca civilne vojne leta 1922. Temu sledi opis borbe Donskih v Kubanskih kozakov v sedanji svetovni vojni. Zelo zanimiv je tudi opis Hindusovega potovanja v Kubanskem in Donskem ozemlju leta 1944. Knjiga se z veliko lahkočita in stane \$3. Kogar zanimajo-kozaški boji mu priporočam dela slovitega sovjetskega pisatelja Mihaila Sokolova: "Tihो teče Don", in "Don se izliva v morje". Dobite jih v ljudskih knjižnicah.

Naše gibanje

Bližamo se novemu letu. Da to le bo ravno letu miru in blagostanja nam preročujejo industrialne borbe. Važno bo tudi radi kongresnih volitev. Vse to nam jasno pripoveduje, da je naše delavsko časopisje potrebnejše kot kdaj prej. Med slovenskimi delavci orje ledino že več kot štirideset let naš socialističen list Proletarec, na katerega smo lahko ponosni. Ali to še ni dovolj. V tem letu, katero prihaja, moramo podvajiti naše sile, da dvignemo naš list na največjo moralno in finančno podlago v njegovu zgodovini. To lahko napravimo, če gremo vsi na delo.

Nabiranje objekte

Na naše podružnice SANSA je bilo sklenjeno, da se gre z vso silo na delo za zbiranje objekte in drugih potrebsčin za staro domovino. Ker je bilo odboru nemogoče dobiti za to pravilni prostor, je naprosilo naš Delavski center za začasne prostore. Prosí se vse naše rojake, naj pridejo na pomoč. Zima je tukaj in potreba v domovini je velika.

Kupuje Victory bonde!

Tole mi ne gre v glavo?

Le čemu se ne bi člani eksekutivne AFL rajše brigali za demokratiziranje mnogih svojih unij, namesto da se gnjavijo s pomanjkanjem demokracije v deželah, ki se pod sovjetsko sfero, to mi nikakor ne gre v glavo!

Akcija za nabiranje starega papirja uspeha

Odbor, ki je vodil v Chicagu v zadnjih dveh letih kampanjo za zbiranje starega papirja, je štobil zanj v zadnjih dveh letih \$111,131.71. Po odbitku stroškov je ostalo \$89,108.45. Ves ta znesek je bil izročen v češki Community and War Fund za razdelitev v dobrodelne namene.

Frank Smith, tajnik.

Nekaj o knjigah

Zadnje čase se je pojavila na knjižnem trgu cela kopica važnih knjig. Kdor se zanima za kitajsko vprašanje, mu svetujem prvovrstno delo o tem silno relevantnem predmetu. In to je Gunther Steinova knjiga "Challenge of Red China". Je zelo obširna, informativna ter nepristranska.

Gunther Stein je prebil več kot štirinajst let kot časnikarski poročevalc v Aziji. V poletju in jeseni leta 1944 je bil v Jenanu,

kjer je proučeval kitajske sovjete. Knjiga stane \$3.50. Več o njej enkrat pozneje.

Louis Adamiceva knjiga "A Nation of Nations" govori sama zase. Gotovo, da to še ni kompletno delo in da bo pisatelj o tem predmetu še nadaljeval. V teh časih, ko rasna in razredna sovraštva stalno rastejo, so knjige kot je Adamiceva "A Nation of Nations" neprecenljive, po-

POVESTNI DEL

GABRIJELA PREISSOVA:

NEVIHTA

Iz zbirke "Korotanske povesti"

(Konec.)

Katra ni omedela, ali utihnila je kakor ujetja ptica ... Izginila je bila njena smrtna groza, strah jo je zapustil; Jurij jo je rešil tega, kakor da bi bil začaral ... Kaj pa se je prav za prav zgodilo? Bila je silna nevihta (sedaj pa se je še slišala, kako je deževalo zunaj, in to je zvenelo kakor pesem uspavanja) in beratka Lenka je umrla pri njih. Saj je bila že stara— neki je moralna umrlet ...

Tiho je začela Juriju pripovedovali, ali iz naročja se mu ni izvila. Ko se je Jurij neprevidno dotočnili nje gorkega lica, se ji je zdelo, da se je uresničilo, kar je premisljevala ob zibelki, ko se je začela nevihta. Nakrat se je skesala in jela se sramovati. Izvila se je Juriju iz naročja in se začela zmeleno opravicevati: "Upala sem, da boš ti še čul pri Liscu, in mislila sem, da je naš pristav s hlapcem tudi odšel s kašte h kresovom ter zaprl za seboj. Na pristavo bi ne bila mogla v tej nevihti."

Jurij je vse to rad verjel, dasi je bilo v resnicu dvomljivo, da bi stari pristav hodil h kresovom; ker pa je bila mirenska značaja, sta zopet sedla na ograjo in začela resen pogovor. Jurij je položil Tomažka na svojo plevnico in ga pohvalil, da je jako težak in da spi kakor ovčica. Potem sta se posvetovala, kak pogreb naj Katra napravi Lenki. Končno je Jurij vse naranost priznal, kaj je že vse popravil na Katrinom posestvu. Mnogo sta še govorila o Liscu in o preprostih Jurijevih vojaških spominih.

Hip za hipom je mineval; zunaj je vse utihnilo. Katra je začela misliti na odhod, toda domov v hrib ni mogla iti; odločila se je, da raje pojde na privato ...

Jurij jo je spremjal z otrokom; šla sta čiso počasi, ker se je obema zdela noč tako krasna, kakor je še nista videala nikdar. Najvišje vrhove Karavank na nasprotni strani je odevalet mesec s srebrno svitlobo; na teh hribih je bilo sedaj tako tiho, varno, da bi se Katra nič ne bala iti tja ... Po drevju so plahute sove, otresajoče s sebe kapljice; ponočni metulj je švigel skozi zrak — samo dobra znamenja ... Tu in tam so curljali po prekopih studenčki, in Katra jih je morala nekje preskočiti, da bi si ne zmočila vsega čevlja; Jurij pa je pri tem dvignil roki, kakor da bi hotel obvarovati njo in otroka, da se mu je krepka gorjanka morala smejati ... Ko se je vsul z neke nizke veje Katri na glavo rosnii dež, šele tedaj je spoznala, da je prišla k Juriju gologlavu in razmršena, kakor kaka pāstarica ... Jela si je to očitati; za prvim očitanjem pa je prišlo drugo, potem tretje ... Vsa njena odločnost in resnoba, na kateri je bila toli ponosna, sta izginili ... In Katra je v tej čudni in krasni noči drugič zaplakala; — sedaj pa sam nad seboj.

"Zakaj plakaš?" se je vstrašil Jurij.

"Zato, ker sem prišla taka k tebi — ah, Bog, tako preplašena," je tožila Katra.

"Saj si vendar le slabotna ženska," je dejal mehko Jurij. "Glej, ko bi jaz tega ne bil vedel, ne imel bi te tako neizrek-

O položaju tu in drugod

Detroit, Mich. — O občinskih volitvah v tem mestu je bilo v Proletarcu že poročano, zato je izid čitateljem znani. Zmagala je reakcija z eno izjemo. Za predsednika mestne zbornice je bil namreč izvoljen socialist (ali bivši socialist) George Edwards. Reakcija ima sedaj prosti pot (green light) in bo lahko po svoje ribarila v kalmem. Pred "komunistično posastjo" smo sedaj varni za dve leti. Zasluga gre seveda volilcem, ker so se tega rdečega "heringa" toliko ustrashili, da so v večino 57,000 glasov dali vajeti mesta reakciji v roke. Volilna kampanja je bila umazana in iz nje bi človek sklepal, da postane Detroit sedemnajsta sovjetska republika, če bi bil kandidat CIO Richard Frankestein izvoljen za župana.

Sicer kandidatov nismo imeli po strankah pač pa so bili vsi na tiketu nestrankarskega sistema. Torej nekako tako kot v Jugoslaviji in v Bolgariji. Za Detroit je to sicer demokratično, ne pa za omenjeni dve deželi.

Ker že omenjam demokracijo, oziroma drugi jo venomer ponavljajo, čemu je ne bi naši politični in državni krogi rajše ponujali južnim državam ameriške unije namesto tistim deželam, ki so pod rusko sfero vpliva? Bilo bi dobro, ako jo bi nekaj poslali tudi Grčiji in Italiji, sploh vsem tistim narodom, ki so pod vplivom in kontrolo angleških lordov ter ameriških kapitalistov. Morda pride čas, ko bo ameriško in ostalo delavstvo po svetu zahtevalo demokracijo zase, morda še prav pristno demokracijo, — ako ne bo prej konec sveta, kot ga predvideva angleški pisatelj H. G. Wells.

Kar se slovenskih volilcev v Detroitu tiče, sem uverjen, da so v ogromni večini napravili križ na glasovnici na pravem mestu. A jih je pre malo, da bi mogli oni odločati.

Sicer delavska zmaga sama na sebi ni vse. To vidimo v Angliji. Ljudje so od nje veliko pričakovali, a politika Velike Britanije se nadaljuje po starem. Mnogi so razočarani radi tega. Nekdanji premier Ramsay MacDonald, ki je prevzel vlado v imenu delavske stranke, je tudi razočaran ljudi. A o njemu se lahko reče, da v parlamentu ni imel večine dva glasu proti enemu, kot jo ima Attlee, zato se bi od njega tudi ne smelo toliko pričakovati kot se sme od sedanje vlade.

Volute v Franciji so pokazale, da ljudstvo misli na levo. Socialisti so bili razočarani, ker niso iz volilnega boja izšli kot najjačja stranka. To vlogo so dobili komunisti. V vladu pod de Gaulleom so zastopane vse tri vodilne stranke. Predlogi za skupne volilne in druge akcije komunistov in socialistov se niso dobili godnih tal. Morda bi bilo boljše, če bi takrat Harold Laski v zadnjem trenutku ne prilepel v Pariz.

Vse izgleda, da so Attlee, Bevin, Blum, pa tudi naš Norman Thomas in mogoče i Foster ter Browder, za socializem, toda na naj pride po njih smrti. Socialdemokratov okrog New Leadr pa sploh ni vredno omenjati.

Propaganda proti Sovjetski uniji se nadaljuje tam kjer je prenehala, ko je šla Rusija reševati svet iz nacijskih kraljev. Danes se o Rusiji ne govoriti več kot o naši zaveznici, marve le kako preprečiti širjenje njenega vpliva, pa čeprav z atomsko bombo. Senator Wheeler iz Montane, izolacionist, ki je nekoč veljal za progresivca in bil leta 1924 celo kandidat za podpredsednika na progresivni listi, je v senatu porabil cele štiri ure v prizadevanjih tovarisce senatorje prepričati, kako potrebno je potisniti Rusijo na kolena. Upam, da bodo prihodnjo jesen volilci v Montani z njim obračunali.

Konferanca delodajalcev in unijskih voditeljev ni napravila v štirih tednih zborovanja nič koristnega. Bila je sklicana v menamu odpraviti stavke, a ma-

HIDEKI TOJO je deležen s strani ameriških vojnih oblasti toliko pažnje kot da bi bil on še vedno japonski premier. Ko so ga prvič obtožili za vojnega kriminalca, je skušal izvršiti samomor in se pri tem težko ranil. V oskrbo so ga vzeli ameriški vojaški zdravniki in mož je okreval. Ko bo povsem zdrav, bo moral pred ameriško vojno sodišče. Ker bo on za vojnega kriminalca gotovo spoznan, se kaž lahko dogodi, da bo izvršila zavezniška justica nad njim enak čin, kakor ga je najprvo skušal sam izvršiti. Je res zanimivo, kako se čestokrat komu skuša rešiti življenje zato, da se ga potem lahko legalno obsodi v smrt.

gnati niso hoteli, nič slišati o predlogu, da je treba najprvo odpraviti vzroke, radi katerih stavke nastajajo, pa naj bodo to že "divje", to je od unije neodobrene stavke, ali pa odobrene. Stavke niso zabava. Saj od stavk kot takih nimamo delavcev nobene koristi. Vzrok, da se jih poslužujemo je, ker delodajalci naših zahtev drugače nočejo slišati.

Unija avtih delavcev ter korporacija General Motors sta se spoprijeli zares. Kompanija si je nagromadila velike rezerve in na tem bogastvu je pripravljena sedeti toliko časa, da delavce izstrada ter pih primora nazaj na delo pod svojimi pogoji.

Prvi boss Ford pa je še bolj navihkan kot G. M. V pogodbi z unijo je zahteval klavzulo, da će se dogodi "divja", to je, od unije neavtorizirana stavka, bi moral plačati vsak delavec \$5 na dan odškodnine. Pa ne bo kruh iz te moke.

SANSov shod 25. novembra v SND je povoljno izpadel. Govornik je bil dr. Slavko Zore, svetnik pri jugoslovanskem poslanstvu v Washingtonu. Zore je bil aktivno v partizanski borbi in v mnogih bitkah z okupatorji, zato mu je položaj tam popolnoma znan. Govoril je o širiletni borbi naroda za svojo svobodo in o njegovih zmagi. Priševali na shodu so znašali Joseph Korsič.

LETNA SEJA KLUBA ŠT. 27 J. S. Z.

Cleveland, O. — Seja klubu št. 27 JSZ se vrši v petek 14. decembra ob osmih zvečer v klubovih prostorih v SND na St. Clair Ave. Vsi člani in članice so vabljeni, da se je polnostilno udeleže. Kajti to bo ob enem tudi letna seja, na kateri se bo izvilito odbornike za pridobljanje leta.

Vsakodnevno lahko vidi, kaj se danes godi po svetu in kako reakcija dviga glavo. Zatreti hoče vse napredno gibanje in ustaviti socialni razvoj. Zato moramo postati bolj aktivni, da odvrnemo preteče gorje ter si ustvarimo boljši svet za lepo bodočnost.

Anglija izgubila mnogo ladij

Ob koncu druge svetovne vojne je imela Anglija sedem milijonov ton manj plovne tonaze kot pa ob pričetku vojne. V vojni je izgubila 3,180 tovornih ladij v teži 12,500,000 ton. V isti dobi je bilo zgrajenih 1,300 tovornih ladij v skupni teži šest milijonov ton.

Ameriško žito za UNRRA

Pomožna organizacija UNRRA je kupila avgusta, sept. in oktobra v Zed. državah 354,829 ton žita in v Kanadi 244,152 ton za razdelitev med gladne v Evropi.

Max Selakovih dva. Poznajo me še iz Thomasa, W. Va. Lovrenc Selak v Star Cityju, W. Va., je Maksov brat. Selakov v Barbertonu so imeli pet sinov v službi strica Sama. Vsa družina je prijazna in Mrs. Selak ima zmerom zadovoljen obraz. Poleg prenočišča mi je Maks dal izkupiti za \$8 možganske medicinske Hvala.

Rad bi vse podrobno opisal in se vsakemu zahvalil za usluge, a v tem listu za to ni dovolj prostora.

Stari agitator Mike Kopač me je spremil v par hiš, toda njegove noge niso več kot nekoč. Star je nad 75 let. Hodi še zmerom v tovarno na delo, kakršno opravlja v nji že 40 let. Ni težko, a je tehnično. V njemu je on ekspert. Tudi nekdo drugi me je spremil ponoc na farme, a njegovega imena si nisem zapomnil. Pred par leti je bil na Derryju, Pa., in bil je narocnik Prospective. Rekel je, da želi nazaj v rov.

Tako sem šel na naselbine do naselbine. Ko sem se vrnil iz Sharona, Pa., nazaj v Youngstown, in bi imel iti od tu v Bessemer, Pa., busi niso vozili,

Mešan pevski zbor "Zarja" je znan mnogim našim rojakinom tudi izven Clevelandja. Sploh je znan širok dežele. Običajno predi po dva koncerta na leto. Izjemna je bila letos, ko je opustil svoj plomadanski koncert.

Kot drugi naši zbori, je bila tudi "Zarja" vsled vojnih razmer zelo prizadet. Več dobrih mladih pevecov je bilo pozvanih v armado in mornarico, drugi so bili pri aktivnostih oviranji vsled zaposlenosti v industriji in druge. A koncerte je zbor vseeno prirejal in s tem obdržal tradicijo ter se ohranil ob nem za bodoče delovanje na glasbenem polju.

Naš fantje se sedaj iz vojne službe pologoma vračajo nazaj med nas in Zarja se je z njimi spet opomogla.

Rekel sem že, da je bila tudi Zarja priredba zelo uspešna bodisi moralno kot gmotno. Bila je tako uspešna kot še malokatera tolko. Udeleženci so bili s sporedom zelo zadovoljni. Naravno, da je njihna pohvala pevecu in povek prijetno razveselila.

Ocene na koncertnem sporedu ne bom pisal, a iz pohval od drugih vem, da je bil dobro predvajjan. Jaz sem prišel bolj pozno, ker sem imel tisti dan delo od 7. zjutraj pa do 3. popoldne. Po par urah pa sem bil v koncertnem dvorani in deset minut pozneje že prodajal pivske tikete (chips). Pri tem delu sem vztrajal do konca. Seveda, pomagala mi je moja boljša polovica Cilka. Vodja tega departmenta ali posla pa je bil naš star kulturni in društveni delavec Ludvik Medvešek. On je imel vse te listke v oskrbi. Prodajo listkov je šlo nagnog in spretino, kot po maslu.

Za baro so bili večinoma stare, skušeni točaji in imeli so vzlite temu posla čez glavo. Nekateri so delali od začetka do konca. V kuhinji pa je šlo kot po olju. Kuharice so pripravile okusne jestvine, in dasi je bil to Zahvalni dan — torej tak praznik, ko ljudje ne pridejo lačni v dvorano, vzlite temu se je vse prodalo.

Udeležba na koncertu je bila dobra, še večja pa zvečer, ko je prišla mladina na ples. To je bil večer /radost/, petja in res neprisiljene zabave.

Ker se je vse razpečalo, kar je bilo pripravljeno — in ni bilo malo — je naravno, da se je napravilo znaten prebitek. Nedvonomo ga bo nekaj tudi Proletarec deležen.

Še ena priredba letos

Kakor smo se zabavali na Zahvalni dan na priredbi Zarje, tako se bomo na Božič 25. decembra v Slovenskem delavskem domu na Waterloo na vespeli klubu št. 49 JSZ. Prične se ob 7. zvečer. Ta klub jo je običajno priredil vsako leto, razen zadnjih par let, ko se je vsled vojnih razmer veliko vespeli opustilo. Na tej bodo igrali Vaudalovi fantje. In razume se, kar se tiče postrežbe, bo udeleženec vsega na razpolago.

Ker kot omenjeno ta klub ni imel že dolgo nobene priredebe, vabim vse, da se udeležite te, ki bo 25. dec., v toliko večjem številu. Nadejam se obilnega odziva tudi s strani članstva klubova št. 27 in Zarje, da bomo veseli, kakor smo bili 22. novembra.

Torej pridite vse! Na svidejne!

Anton Jankovich.

HELP WANTED

Tick Sewer and Cutter
Experienced. Plenty overtime.
Good pay. — Steady work

Chicago Mattress Co.
1500 W. Roosevelt Rd.

LINOTYPE OPERATOR and printer for a community newspaper and printing. Good pay for a steady good man.

Phone PARK RIDGE 14.

ASSEMBLERS, exper. not necessary. Good pay. Light clean work. 48 hrs. week. Overtime. Nice business, close to Diversey bus & Pulaski rd. streetcar.
EXCEL MOVIE PRODUCTS
4234 W. Drummond Place

ARE YOU IN NEED OF

\$1000 - - \$2000 - - \$3000

TO AVOID THE SALE OF YOUR PROPERTY —

Write or telephone

D. L. KRUEGER

111 WEST WASHINGTON STREET

Central 5225

VABILO NA IZREDNO SEJO

Cleveland, Ohio. — Članstvo klubu št. 49 JSZ je vladljivo vabljeno na izredno sejo, ki se bo vršila v petek 14. dec. ob 7:30 zvečer v čitalnični sobi Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd.

Sklicana je, da bomo na nji razmotrivali o naši prihodnji veselici, ki bo na božič, in pravili zanje vse potrebitno, kar še manjka. In dobiti je treba delavce. Apeliram še posebno na one, ki se serdih sej tretjo nedeljo v mesecu ne morejo udelež

HELP WANTED

Men and Ex-Servicemen!

E. TOMAN COMPANY

Appreciates the Part You Played in This War
We are anxious to give OPPORTUNITIES — BRIGHT
FUTURE PROSPECTS — PERMANENT POSITIONS
GOOD WAGES — TOOL AND DIE MAKERS
MACHINISTS — DIE CASTERS

Utilize your new skill in essential war production NOW
and civilian production LATER

Turn Your Dreams of Success Into Reality
Get Set Immediately — Apply

2621 West 21st Place

Bell Fibre Products Corp.

Need

MEN — MEN

Here is an excellent opportunity for employment with a well established manufacturing company now on civilian production

Our Reconversion is no Problem

Good pay
FREE INSURANCE
STEADY WORK

Experience no necessary

Apply at once

1111 East 83rd St.

Bakery Helper
FOR BREAD BAKING
Top Salary

Good working conditions
Steady postwar position

Rytina Baking Co.
1622 S. Hermitage Ave.

POLSTERER
For 'Custom-made' Furniture
\$1.50 per hour
Also wanted

3 Cabinet Makers
H. M. BERNARD
WORKSHOP
11 N. ST. JOHNS AVE.
Highland Park
Phone Highland Park 229

Automobile Mechanic
to work on all makes, also one
that specializes on
FORD and MERCURY
Modern shop — Excellent pay
Good postwar future
— APPLY —

Camco Motors, Inc.
4117 BROADWAY
BIT. 7030

PIONEER PAPER STOCK CO.
448 W. OHIO STREET
Need
TRUCKERS
and HELPERS

Starting wages 68c per hour

Wood worker, Model maker,
Spray wood workers, Pattern-
makers, Spray Men. Good post-
war projects for right men
PRECISION MODELS, Inc.
8538 W. Grand, River Grove,
Ill. — River Grove 3146

MEN and WOMEN
Experienced Punch Press
Operators, Small shop
Steady position
G. & L. CO.
4045 W. Kinzie Street

GIRL with knowledge of short-
hand, typing and bookkeep-
ing—Good working conditions

JACQUES
545 N. Michigan Avenue

HELP WANTED

We need immediately

6 DROP FORGE DIE SINKERS

Steady work throughout the year
Time and a half after 40 hours
— APPLY —

ARMSTRONG BROS. TOOL CO.

317 N. FRANCISCO AVENUE

WE NEED MEN

- 20 Warehouse Laborers
- 2 Firemen
- 3 Elevator Operators
- 2 Carpenters
- 2 Mainten. Handy Men

Steady work. — Good pay
Time and half over 40 hours

North Pier Terminal Co.

509 E. ILLINOIS

Mechanic's Helper

Helpers Cleaning Washing

Good pay. — Piecework
Day and night shifts

— APPLY —

Santa Fe Trail TRANS. CO.

441 E. OHIO ST.

BUTCHER

Experienced

MEAT CUTTER

Good wages

Steady job

Call Mr. MORGAN

Rogers Park 4230

WAREHOUSE MEN

- Blacksmiths
- Welders

On ornamental iron work —
Top pay to top men — Plenty
overtime at time and half over
40 hours. Steady postwar work

Wolter and Son

1910 WEST VAN BUREN ST.

GIRL

for Inspecting Dresses

Exp. not necessary. Will train.
Excellent opportunity for right
girl — Good salary — Pleasant
working conditions. Permanent
position. Apply today

Michigan Cleaner

1308 So. Throop St.

Phone — Normal 5400

Mr. Metz

Steady work

PIN SETTERS

In New Bowling Alley

Good work. — Plenty of Tips

Keyman's Club

4711 W. Madison St.

Columbus 1492

Occasionally to work on

Saturday and Sunday

CABINET MAKERS

and

UPHOLSTERERS

Experienced on Antiques

and Reproductions

LANZIT

Corrugated Box Co.

2425 SO. ROCKWELL

Experienced HELPER for

Knitting Machine. — Good pay

Steady. Pleasant working con-

ditions — Apply

LAND KNITTING MILLS CO.

2331 N. Washtenaw

LEATHER CUTTERS

Experienced. — Wanted for

Shoe factory. Steady work. —

STEIN BROS. MFG. CO.

4242 W. Filmore

SAC. 3131

PIN BOYS WANTED

For Day Leagues

Good salary

Call:

RAN. 9042

Secure your postwar future. —

Sheet Metal MECHANICS,

HELPERS. — Steady. Union

wages. Call:

RAN. 9042

FREEDOMTIME assurance for

STEEL SHEET WORKERS

Good pay. — Steady

Experienced

WIRTZ BROS. HARDWARE SUPPLY

Vic. 1234 2913 S Wentworth

ROTH DRESSES

325 West Jackson

PROLETARI

RAN. 9042

Secure your postwar future. —

Sheet Metal MECHANICS,

HELPERS. — Steady. Union

wages. Call:

RAN. 9042

FREEDOMTIME assurance for

STEEL SHEET WORKERS

Good pay. — Steady

Experienced

MR. SESSMAN

Lafayette 9600

ALERTON WOMEN

Experienced. — Part or Full

Time — Excellent Pay

Steady Work

STAR CLOAK CO.

3947 W. North Ave.

Belmont 1002

Belmont 1002

Long Beach 6667 — Chicago

MANY FALSE CLAIMS OF THE FREE ENTERPRISES

The free enterprisers, while quaking in their shoes are whistling in the dark as it were, by expressing outwardly confident but inwardly doubtful predictions of the ultimate failure of the present world trend towards Socialism. They point with fallacious pride to what they term the amazing performance of free enterprise here at home during the war period. The performance is indeed amazing; it was titanic. This nation fed half the world and itself besides pouring out in incredible quantities all of the materials, weapons and munitions necessary for the winning of the war against Fascism. This astounding record, they say, could only have been achieved under our free enterprise system, conveniently forgetting the also amazing record of our staunch allies, the Russians, under their so-called totalitarian system.

Small reason, however, is there for free enterprise to claim any credit for America's performance in the war effort. The unprecedented results were achieved by the whole people collectively. The whole nation was marshalled for one sole purpose—the winning of the war. The nation voluntarily submitted to a system of controls as rigid and as stern as anything devised by any so-called totalitarian government. The citizen was told what and how much he could eat; how much clothes he could have and where he could work. The worker was "frozen" to his job and his wages were regulated by decree. The entire nation acted as a unit, voluntarily and, on the whole, cheerfully. America's performance all through the World War was an outstanding and conclusive example of what a great people could do, not under free enterprise but under a system of collective endeavor.

The principal part played by free enterprise during the entire war period was the collection of enormous and unprecedented profits wrung from the workers. This, of course, would not be the case under a socialized economy.

If the co-ordinated strength and intelligence of a people could achieve such stupendous results when directed solely towards war and destruction it is not reasonable to assume that the same strength and intelligence directed towards the pursuits of peace and the betterment of humanity as a whole could achieve results equally as amazing. It is indeed reasonable to assume and the present world drift to what is commonly termed "the left" may be considered as the beginning of a new era; a better world for all.

The proponents of things as they have been, the last-ditch defenders of capitalism, those who view with such deep dismay the current world movements may as well console themselves with the thought that they cannot do much about it all. The ultimate results are as inevitable as fate itself; they can no more be avoided nor prevented than can any other natural phenomena. Free enterprise itself was the direct cause of the late world holocaust as it is the direct cause of all that is transpiring now. It is probable that the people's program will not make uniform progress in the diverse nations and countries. In some countries change will be swift, in others not so swift, depending largely on the history, temperament and economic condition of each nation. Profound changes, however, are in the making.—Miner's Voice.

Honesty of People's Business

A commendable example of amazing commercial honesty is shown by the Workers' Mutual Savings Bank, a cooperative financial institution at Superior, Wis. In our sister paper, the FINNISH CO-OP WEEKLY, the bank informs Finnish-American cooperators that it can send money to Finland, at 125 Finnish Marks per dollar.

"But we do not recommend the sending of money for relief purposes at present, because of Finland's prevailing financial condition," says the bank, very emphatically. "According to our information, a pair of shoes, for instance, costs 2,000 FMK in Finland, a suit 15,000 FMK. In our money, this would be \$16 for the shoes and \$120 for the suit. Over here these dollars will buy many shoes and suits . . ."

The paper urges Finnish-Americans to send food and clothing instead of cash relief. This despite the fact that there is considerable revenue for the bank in handling shipments of cash to foreign countries.

Can you imagine a profit-motivated financial institution spending good advertising money to discourage people from patronizing one of its own services, simply because that particular service is not in the consumer's best interest? — The Co-operative Builder.

GENERAL MOTORS DOES NOT NEED OUR SYMPATHY

KENESAW M. LANDIS II
in The Chicago Sun

My sympathies are with the striking employees of General Motors, and I will tell you why.

When the war ended 140,000 General Motors employees were abruptly cut off the payroll. They were the expected casualties of the reconversion period, and no one blamed General Motors.

But the remaining 180,000 workers found their pay envelopes shrunken by about 25 per cent because of the loss of overtime pay.

These workers knew that General Motors had made huge war profits. They knew that the company expected to sell half again as many cars in the postwar period as it had ever sold before.

They thought that General Motors could continue to pay the same weekly wage scale, and for that reason asked an increase of 30 per cent in hourly pay to make up for the loss of overtime.

But the company said it couldn't grant any such readjustment without increasing the price of automobiles. Nothing doing, said the workers.

The workers wanted General Motors to pay their wages, not you and me. They knew that increased prices would set off a spiral of inflation that would decrease the real wages of everyone.

Show us your books, they said to the company. If your figures show you can't pay the 30 per cent hourly increase without raising prices, we will back down on our demands.

Nix, replied the company. Prices are none of your business. Our profits are none of your business. You'll have to take our word, for what we can pay.

THE MARCH OF LABOR

Don't Let 'Em Fool You, Mr. Farmer!

Propagandists Are Working Overtime to Drive a Wedge Between You and Your Brother, the Industrial Worker

One night last week a radio commentator was drawing a somewhat exaggerated picture of the strike situation and emphasizing the suggestion made by many keen observers, in and out of the labor movement, that the time is here for the establishment in industry of the 30-hour week.

"There is no 30-hour week in agriculture," said the commentator, "and I wonder what would happen if all the farmers were to suddenly decide to go on strike!"

Of course, someone might have answered, "Suppose all the workers decided to go on strike? What would happen?"

It is just as important that the workers should continue on the job as it is that the farmers should continue to produce. The world can't get along without either. All other classes depend on them. That being true, they are entitled to more consideration than all other classes.

The farmer has been doing pretty well during the war. So has the worker in industry. The government has expended billions to maintain the price of farm products—that is, to maintain the farmers' wages at a reasonable level.

Organized labor didn't object to that. For example, this paper, during the years of its existence, has never failed to support any legislative measure calculated to improve the farmers' condition.

We firmly believe that the interests of the farmer and of the industrial worker are so nearly identical that those two great armies of producers should always stand together and turn deaf ears to those propagandists who would like to have the worker believe he is being robbed when the farmer gets good prices, and who would like to persuade the farmer that the worker has a "soft snap" and fantastically high wages.

"There is no 30-hour week on the farm." Well, there isn't any 30-hour week in industry—as yet. It will come, of course, because the worker's productivity is increasing so rapidly that everything else that can be consumed in this country and everything the employer can sell abroad may easily be manufactured during a 30-hour week.

The farmer's condition must be vastly improved, too. For one thing, he should own the land he cultivates. Uncle Sam should see to it that middle-men do not rob him. Prices should be high enough to give the farmer his full share of the good things of life.

With the farmer and the industrial worker prosperous, all the other members of the community will be prosperous. We have made that statement a hundred times in the past, and we expect to continue to make it.

The welfare of our country and of the world is primarily dependent upon those two classes—the farmer and the industrial worker.

Those who exploit both groups are very anxious that producers overlook that simple truth.—Labor, Washington, D.C.

"BABY SHOWER" FOR THE SLOVENIAN ORPHANS IN JUGOSLAVIA

Cleveland, Ohio—The Progressive Slovene Women of America with full co-operation of all SANS units in Cleveland are taking this opportunity to cordially invite all Slovene women to attend a "BABY SHOWER" for the Slovenian orphans in Yugoslavia on Friday, December 28, 1945 in the lower hall of the Slovene National Home, 6417 St. Clair Ave., at 8 p.m.

We received definite information from the Jugoslav Red Cross that there are approximately 800,000 orphaned children in Jugoslavia of which 10,000 are Slovenes, who are desperately in need of food and clothing if they are to survive this coming winter.

Many of these innocent little victims of war, became homeless little wanderers. Many are so young, they can't even remember their names or where their homes had been. They only remember FEAR, HUNGER, COLD.

At the same time, under the refund provision of the excess profits tax, General Motors will be recompensed for its losses. It is getting strike benefits out of the public treasury.

We are paying out cash for being damned. General Motors does not need our sympathy.

Many of you are sending packages to your own relatives in Jugoslavia and the idea is wonderful, but we also ask that you at the same time remember these

helpless orphans, who have no one of their own to turn to. Take these tired little children to your heart, comfort and aid them also.

The clothing you donate may be new or used provided it is in a clean and wearable condition. Children's clothing, all sizes, will be accepted. Monetary contributions will also be accepted with which material for clothing will be purchased.

We are to have with us a guest speaker for the evening. The committee is also arranging a program of Slovenian songs for your pleasure. Refreshments will be served. The men are also invited to attend the social after the shower.

Won't you try and clothe a child—let this be your Christmas gift to a Slovene orphan.

Relief Committee,
JOSIE ZAKRAJSIK,
President;
JOYCE E. GORSHE,
Secretary;
MILLIE BRADAC,
Treasurer.

THINKING OUT LOUD
According to Uncle Joe, the farmer and the city feller are pretty much alike. They're just ignorant on different subjects.

ORGANIZED LABOR THE MAIN TARGET

Nazis, Militarists and Industrialists, All Agreed They Must Crush Unions First

Carloads of documentary evidence are being put before the War Crimes Tribunal which is trying 20 top Nazis and German militarists at Nuernberg, but much of the meaning of the trial is summed up in one paragraph.

It is part of a written statement made on December 11, 1938, by General Von Frisch, who at that time headed the Germany army.

"Shortly after the First World War," Frisch said, "I came to the conclusion that we should have to be victorious in three battles." He named these as:

1. "The battle against the working class—Hitler has won this."

When Von Frisch wrote that, Hitler had crushed the German trade unions, in accordance with his promise to the big industrialists who financed his rise to power.

2. The battle against religion.

Von Frisch referred particularly to the Catholic Church, but the Nazis imprisoned and persecuted any religious spokesman who opposed their program.

3. "The battle against the Jews."

Some significant facts about that statement are these:

Von Frisch was an aristocratic Prussian general—not a "new rich" Nazi. Yet his views coincided with those of the Nazis except in one respect. He gave first place to the battle against the workers.

Hitler's followers talked first and most about the battle against the Jews. That, however, was a matter of tactics and not of principle. While the Nazis talked about the Jews, they crushed labor unions.

Thus the Nazis, the militarists and the industrialists, who financed both, agreed that the first step toward Fascist tyranny must be the death of the unions which were the foundation of democracy.

There is a lesson in that for the American people, and that lesson will become still more clear as the war criminal trials continue.

WHO IS HIDING SUGAR?

Food Rationing Ends, but Sugar Remains a Mystery

Housewives were made happy by government orders ending rationing of all foods except sugar. This good news, however, did not restore the old-time plenty in grocery and butcher shops. Some foods still are hard to find.

The sugar situation remains a mystery. A government official who knows the facts admitted that sugar shipments for relief of Europe and other parts of the world make only a small dent in the American supply and are no reason for scarcity.

Sugar production in the United States has been encouraged by subsidies to both growers and refiners. Prices paid to the big sugar companies of Puerto Rico and Cuba were raised during the war to boost imports from those two main sources of supply.

In view of these measures, the present scarcity is hard to explain. Is someone hoarding sugar until control of its retail price ends?

Men who know the sugar "game" say that whenever the retail price goes above 5 cents a pound, there is profiteering, and that each one-cent increase in the price puts \$100,000,000 a year into someone's pocket.

The big money in sugar is made by the refining companies and by the big plantation owners—most of them Americans—in Cuba and Puerto Rico and Hawaii.

REFUGEES IN SWEDEN

Sweden continues to be a haven for thousands of European refugees. To date there are still 125,000 foreigners in the country, 30,500 of whom are Finnish children being cared for in specially organized children's homes. The largest group of adults comprises 27,000 refugees from the Baltic States. The 15,000 Polish citizens now in Sweden are mostly victims of the German concentration camps brought in for convalescence by the Swedish Red Cross and UNRRA. About 18,000 citizens of the other three Scandinavian countries are residing in Sweden at the moment: 7,000 Danes, 4,400 Norwegians and 6,700 Finns.

Three Items on the Credit Side

British Tories sabotaged Briand's plan for uniting Europe. They were against any strengthening of the League of Nations. When the Nazi-Fascist crisis came, they threw the whole thing over.

Unquestionably, they unwittingly helped bring on the war. On their credit side were just three items, two of them due to Winston Churchill: A show of loyalty to Ethiopia, the offer of federal union with France, the heroic decision of the Germans to fight on after France went under.

Many people who hoped that the Labor party victory last July would bring an immediate reversal of the disastrous Tory line have been disappointed. Bevin's speech shows, however, that a new British policy has finally been formulated. Slowly but surely it should be put into operation. Here are a few points:

THE DOCTORS' "PLAN"

It is not difficult to see through the "alternative" health insurance scheme presented to the A.M.A. House of Delegates by the heads of state medical societies. As opposed to President Truman's plan for a national system of hospitalization and sickness insurance, the doctors favor 48 state systems, each with its own expenses and overhead. As against Mr. Truman's proposed universal coverage, they favor voluntary participation only.

This is no plan. It is a stall. Experience has shown that voluntary health insurance, while better than nothing, costs too much. Even when operated on a nonprofit basis, such schemes usually charge their members \$1.50 for \$1 worth of medical service. The best way to reduce costs is to spread the coverage; and that can best be done by adopting an integrated national system.

But the strongest point against the doctors' "plan" is that it will not accomplish what the people demand of medical insurance—an equitable spreading of medical cost among sick and well, rich and poor. Voluntary insurance would be open, as at present, only to those who can afford it and have the foresight to buy it. Low-income families would be excluded, as they are now; and so would millions of borderline families whose margin between income and outgo is so thin that medical expenses are never met until illness strikes.

By putting forth their "alternative," the doctors admit the need for basic change in the economics of medical care. But by refusing to face the issues they fail to meet the need.—The Chicago Sun.

Should Hide Their Heads in Shame

"There is not one school teacher out of 20 in my state who draws as much money as a street car conductor in Washington did before this strike."

That argument was used recently by Congressman John E. Rankin (Dem., Miss.) against the Washington street car and bus drivers' strike for more pay.

It apparently did not occur to Rankin that his words were a better argument for raising the wages of the miserably underpaid Mississippi school teachers.

If what he said of teachers' pay in his state be true, he should blush to admit it, instead of bragging about it on the floor of Congress.

Rankin, however, was warmly congratulated by two Republicans—Congressman H. Carl Andersen of Minnesota and Clare E. Hoffman of Michigan.

"The gentleman is right," said Andersen. "I agree with the gentleman," chimed in Hoffman.

If these three prize "labor haters" had their way, neither the teachers, nor the street car men, nor any other workers would ever get a raise in pay.—Labor.

Cost of Yugoslavia's Self-Liberation

Statement by M. Mitar Bakich, Secretary-General of the Presidium of the Federal Government of Yugoslavia:

"Yugoslavia lost over 10% of its population and over 60% of its national wealth. Its economic life has been entirely disrupted and the national income has dropped 70%.

"Our greatest loss was in lives. We lost 1,685,000 people, of whom over 75% were shot or lost their lives in Fascist camps and death chambers. We lost over 90,000 skilled industrial workers and miners, and 40,000 intellectuals. There are 425,000 wounded or disabled. There were over 170,000 prisoners-of-war and 320,000 internees and about 270,000 people were forcibly taken to labor camps. The average age of those killed or missing was 22. This gives some idea of the tremendous economic loss involved."